

INCZÉDY PÉTER

MIRŐL MI JUT AZ ESZEMBE

2015. JÚNIUS ELEJÉN, A FÜGEBOKOR KÖRNYÉKÉN

Már megint a fügebokor – mondhatják, akiknek volt türelmük követni, mikor, miről mi jutott az eszembe. Gyurka bácsi évfordulás emléknapijáról, vagy idős barátom távozásáról illene most szólnom és már megint a fügebokorra figyelek. Bálint Bátyámról írtam megemlékezést, Gyurka bácsi emléknapijáról pedig sokan írtak és ez a fügebokor is végtére Gyurka bácsi egyik élő hagyatéka. A „másikat”, a szellemit is, mintha feltűnni látnám az Egyház vezetésében. Még ha most csupán a váci püspök szavai, tettei nyomán.

Maradva a fügebokornál, az ígéretesen szép természettel kecsegtető bokor levelein hámozgatásokra, hernyóürülékes fonadékokra lettem figyelmes. Aki ismeri a füge levelét – nem azt a Paradicsom-kerti bünbeesés utánit – bizony tudja, milyen bőrszerű vastag, nem hernyó foga alá való. Mégis valaki lelegette róluk az epidermiszt s fehér pókhálós fonalak maradéka jelezte az egykori lakójának nyomait. Volt köztük még lakott levél is. Szépen behajtva, mint egy levélmappa, éppen hogy kikandikált közülük a fehér bábfészek széle.

Kibontva pedig ott nyújtózkodott benne a sárga alapszínen fekete pettyes hernyó. A levélmoly lárvája.

Elküldtem gyorsan a Budapesti Corvinus Egyetem Rovartani Tanszékére a képeket meghatározásra s villámpostán jött is a válasz. Íme:

Nagyon jó helyen laksz, mert ki sem kell menned a kertből és ilyen csemegét találsz, mint a ligeti levélmoly (Choreutis nemorana) hernyója. Néhány évvel ezelőtt észlelték Baranyában a mecseki szubmediterrán régióban, majd itt Budapest térségében is megjelent. Én sajnos csak a kárképével, igaz sokkal súlyosabbal, mint amit küldtél, találkoztam. Lárvét, imágót nem tudtam nevelni. Ez az első nemzedéke, majd még egy lesz károsítási időszak augusztusban. Valamikor júliusban rajzanak a lepkék. Mindenesetre a képeidet engedelmekkel az archívumba elmentem.

dr. Pénzes Béla

egyetemi tanár, Növényorvos MSc szakvezető

*Budapesti Corvinus Egyetem Kertészettudományi Kar
Rovartani Tanszék*

Hát szó, ami szó – nekem inkább a fügelekvár a csemege, mint a moly. No de itt a város közepén? Környéken sincs párja ennek a bokornak. Egyetlen magyarázat rá a felmelegedés, az utóbbi évek mediterrán telei, no meg a június első napjaiban mérhető 30°C meleg lehet. Ráadásul itt északon – mert a váci kertünkben terpeszkedő fügebokron leltem rá – ami talán mégsem szubmediterrán övezet és még ki sem várta júliusi meleg napokat. A felmelegedés hozta magával. És a tőke szabad áramlása. Amivel együtt áramlik a sok kártevő és kórokozó is. Ahogy mondani szokták lábhoz tett fegyverrel szemléljük ezt az áramlást. Sem természetes ellenségei nincsenek – mert azok nem mindig jönnek e kártevővel együtt – és sokszor vegyi fegyverzetünk sem segíthet ebben a küzdelemben. Majd a génpuska, azaz a géntechnológia megoldja – hallom a biztatást. A fügeültetvényekben. Igen, jól olvasták – génpuska az, amivel a növény génállományába lövik be a módosulatót, esetenként a rovarölő hatóanyag termelésre serkentő génszcaszt, ahogy a tudósok mondják DNS szekvenciát.

És akkor valamennyi sejt majd inszekticidet is készít a lakmározók ellen. Molyölő kukoricánk már régóta van. Igaz itthon tilos a termesztése, csak a fogyasztása nem. GM puliszkát akadálytalanul ehét mindenki. Ráadásul sokszor nem is tudhat róla, hogy génpiszkáltat kanalaz. Abbahagyom, mielőtt eltévednék a DNS kettős-spirál csigalépcsőjén. Inkább elmesélek egy biztató történetet a kéményépítő mesterrel történt találkozásomról. Történt ugyanis, hogy tavaly télen elkezdett fuldokolni a cserépkályhánk. Fele füstöt a konyhába engedte ki, csak másik fele távozott a kéményen. Egy idő után konyhánk a néprajzi lexikonokból ismert egykori füstös konyha képét öltötte magára. Szép kormos rajzolatokkal díszítette a mennyezetet. Festésre készülve tenni kellett valamit. És most jön a visszacsatolás – ahogy manapság mondják – a következőket mondta a fiatal kályhás, kéményes mester: Hallom, nem friss fával tüzelnek, hanem egy-két évig hagyják száradni. Ez a tűzifa azonban már nem olyan, mint amilyennel a nagypapa fűtött. A fák is dohá-

nyoznak – asszimilálnak s lélegeznek, szóltam közbe – és ebből a mindenféle vegyszerrel, gázzal szennyezett levegőből építik a testüket. Amikor elégeti a kályhájában, ezek az anyagok kátrányszerűen felrakódnak a kémény falára és beszűkítik azt. Csökken a huzatja, így a füstből jut a tüztérbe s a konyhába is. Időnként alaposan ki kell takarítani a kéményt, különösen a kályha csatlakozásoknál s ahol el van tolva a kivezető nyílása. Ez a levegő már nem olyan, mint amit a nagyapánk szippantott be.

Legutóbb kinn hagytam az evezőlapátom a vízparton – folytatta – és eleredt az eső. Reggel, amikor a lapát kanalából kiöntöttem a vizet ott maradt a foltja, mintha felmarta volna a festéket. A savas eső – tettem hozzá tudálékosan. Lám a klímaváltozás – amiről most annyit beszélnek, cikkeznek a kéménybélésre is hat. A fák tüdejére – levelére – a miénkre is. Hogy mi volt a biztató ebben a történetben? A fiatal mester gondolkodása. Többet ér, mint számos phd. tanulmány s civilforum látszat összefogása a támogatásokért.

De erről már majd legközelebb merengünk.

*„Légy olyan, mint a madár,
mely alól, ha kívágnák a fát,
nem zuhan le,
hanem még magasabbra repül.”*

Prohászka Ottokár

DRAGOMÁN GYÖRGY

AZ ÁTKELÉS

(ZÓNA – Az Élesdi Művésztelep elmúlt öt éve)

Itt állsz a határ előtt, készülsz az átkelésre.
Van pár dolog, amit nem árt, ha tudsz előtte.
Láthatod, ez a határ nem olyan, mint a többi.
Nem is rendes határ.

Van itt minden, vascsölpök, betonoszlopok, villanypóznák, közöttük hol drótháló, hol vassodrony, hol szögesdrót, hol ruhaszárító kötél, egyes szakaszokon deszkapalánk, máshol omladozó téglakerítés, betonfal, láncok, kábelek. Hosszú részeken csak csíkban kiszórt fehér krétapor, sorba rakott kavicsok, kövek, tégladarabok, aszfaltrögök jelölik. Van, ahol az egész csak egy földbe karcolt vonal.

Mindegy is, hogy miből van, a lényeg, hogy két részre ossza a világot, hogy elválassza az *itt*-et az *ott*-tól.

Arra kell, hogy tudd, hogy átlépted.

Arra kell, hogy tudd, mikor kell összeszedned a bátorságod.

Sok mindent hallottál arról, hogy mi van a határon túl, van aki azt mondja, csupa rossz, van, aki azt, csupa jó, van aki azt, hogy félelmetes és nevetséges dolgok keverednek ott egymással, minden kiszámíthatatlan, semmi se olyan, mint az innenső oldalon.

Attól félsz, az átkelés meg fog változtatni. Akik átmentek, mind megváltoztak.

Mégis át akarsz menni, mert kíváncsi vagy.

Amikor átérsz majd a túloldalra, azt várod majd, hogy egy csapásra minden megváltozzon. Azt hiszed, hogy attól, hogy odaát vagy, megváltozik a fű színe, megváltozik az ég, megváltozik a föld. Azt várod, hogy egy csapásra minden más lesz, úgy, mintha elválták volna a valóságot, úgy, mintha egyik valóságból a másikba léptél volna át, mintha egy csapásra átkerültél volna az egyik létezésből a másik létezésbe.

Nem ez történik.

Állsz majd a túloldalon, teszel pár lépést, körbefordulsz, visszanézel a határ túlsó oldalára, fel az égre, le a földre, azt hiszed, hogy nem is történt semmi változás, minden ugyanolyan maradt, ugyanolyan ízű a levegő, ugyanúgy fúj a szél, ugyanúgy hullámszik a fű. A pocsolják tükrében ugyanúgy tükröződik vissza az ég üressége. Azt hiszed, hogy még mindig ugyanott vagy, nem érted, hogy minek a határ, mint ahogy azt sem, hogy minek a határa. Végül újra elszánod magad, hátat fordítasz a határnak, leszegett fejjel, sietős léteklével nekiindulsz megint. Egy darabig hallod, hogy a szél az oszlopoknak csapdossa a dróthálót, megzörgeti a madzagokra fűzött üres konzervdobozokat, de többé már nem nézel vissza, mész tovább.

Minden, amit látsz, ismerősnek tűnik, annyira, hogy határozottan azt érzed, jártál már itt. Ez a meggyőződésed minden lépéssel erősödik: egyszer már álltál ezen a